

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001662

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-05-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мосора Володимир Андрійович

2. Volodymyr A. Mosora

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7415-406X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 11-08-2026

Спеціальність за освітою: Середня освіта

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 000000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13897

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Джерела до вивчення історії трудової мобілізації українців дистрикту «Галичина» (1941 – 1944 рр.).
2. Sources for studying the history of labor mobilization of Ukrainians in the Galician district (1941-1944).

Реферат/анотація:

1. Об'єктом дослідження є архівні матеріали, періодичні видання, джерела особового походження та свідчення респондентів про процес трудової мобілізації українських робітників із дистрикту «Галичина», здійснюваний нацистською Німеччиною у 1941–1944 рр. Метою дисертаційного дослідження є комплексне опрацювання джерельної бази, її класифікація, встановлення достовірності документальних матеріалів, а також визначення їхнього значення для практичного застосування у процесі історичної реконструкції трудової мобілізації українського населення з дистрикту «Галичина» у 1941–1944 рр. Методологію дисертаційної роботи складають принципи історизму, критичного аналізу, комплексності джерел, всебічності та наукової об'єктивності. Під час написання роботи було використано широкий комплекс загальнонаукових, джерелознавчих та міждисциплінарних методів дослідження. До загальнонаукових методів, застосованих у дослідженні, належать історичний, системно-структурний методи, синтезу і аналізу,

дедукції та індукції, метод компонентного (структурно-функціонального) аналізу, а також метод типологічного дослідження. Окрім того, у дослідницькій роботі використано методи архівної евристики, іконографічного аналізу, контекстуалізацію, інтерпретацію змісту, історико-критичний, контент-аналізу та графічні методи дослідження. У дисертації вперше: тему використання українського населення з дистрикту «Галичина» як робочої сили для забезпечення економічних потреб Німеччини виокремлено як самостійний об'єкт джерелознавчого дослідження; виявлено, проаналізовано, систематизовано та введено у науковий обіг значну кількість джерельних матеріалів, які раніше не були висвітлені й розкривають основні аспекти політики використання трудових ресурсів з дистрикту «Галичина» в Німеччині; у дослідженні застосовано методи Карла Пірсона та Рональда Фішера для здійснення контент-аналізу україномовних публікацій воєнного часу (1941–1944 рр.), які безпосередньо або опосередковано пов'язані з тематикою дослідження та виходили на території дистрикту «Галичина». Уточнено: джерелознавчий аспект питання, що стосується нацистської агітаційної політики та вербувальних заходів щодо українських робітників у дистрикті «Галичина», які працювали у Німеччині; аналіз значного кола матеріалів, внаслідок якого визначено ключові джерела, за допомогою яких можна отримати відомості про правове становище українських робітників із території дистрикту «Галичина» в Німеччині; інструментарій аналізу джерельної бази, що дозволило більш комплексно та системно опрацювати матеріали, пов'язані з використанням українського населення дистрикту «Галичина» як трудового ресурсу нацистської Німеччини. Отримало подальший розвиток: аналіз джерельного матеріалу в контексті вивчення суспільно-політичних явищ та процесів, що відбулись в умовах панування нацистського окупаційного режиму в Галичині, теоретичні та окремі дискусійні положення, що стосуються доцільності застосування терміну «остарбайтер» відповідно до проаналізованих джерел щодо українських робітників із дистрикту «Галичина». Результати дослідження можуть бути використані що зібрані матеріали, теоретичні положення та висновки сприяють поглибленню сучасних знань істориків у сфері джерелознавства з історії України періоду Другої світової війни. Результати дослідження можуть бути використані для написання спеціальних і узагальнюючих праць із джерелознавства, у підготовці та викладанні спеціалізованих курсів з історії у закладах вищої освіти, а також для вдосконалення й розширення музейних науково-освітніх програм, що забезпечує їхню актуальність у сучасному науковому та освітньому просторі. Окремо слід наголосити, що матеріали дисертаційної роботи можуть бути використані у меморіальних проектах, спрямованих на вшанування пам'яті жертв примусової праці в Україні. Окрім того, ці матеріали можуть слугувати цінним джерелом для розробки сценаріїв документальних фільмів, що популяризують знання про трагедію примусової праці та її наслідки для українського населення. Важливим напрямом їхнього застосування є також участь у формуванні державних програм зі збереження історичної спадщини, які забезпечують систематизацію та поширення знань про злочини нацистського режиму, сприяючи утвердженню історичної справедливості.

2. The object of the study is archival materials, periodicals, personal sources and testimonies of respondents about the process of labor mobilization of Ukrainian workers from the district "Galicia", carried out by Nazi Germany in 1941–1944. The purpose of the dissertation research is a comprehensive study of the source base, its classification, establishing the reliability of documentary materials, as well as determining their significance for practical application in the process of historical reconstruction of the labor mobilization of the Ukrainian population from the district "Galicia" in 1941–1944. The methodology of the dissertation work consists of the principles of historicism, critical analysis, comprehensiveness of sources, comprehensiveness and scientific objectivity. When writing the work, a wide range of general scientific, source-based and interdisciplinary research methods were used. The general scientific methods used in the study include historical, system-structural methods, synthesis and analysis, deduction and induction, the method of component (structural-functional) analysis, as well as the method of typological research. In addition, the research work used the methods of archival heuristics, iconographic analysis, contextualization, interpretation of content, historical-critical, content analysis and graphic research methods. In the dissertation, for the first time: the topic of using the Ukrainian population from the district "Galicia" as a labor force to meet the economic needs of Germany is singled out as an independent object of source research; a significant number of source materials that have not been previously covered and reveal the

main aspects of the policy of using labor resources from the district "Galicia" in Germany are identified, analyzed, systematized and introduced into scientific circulation; The study used the methods of Karl Pearson and Ronald Fisher to conduct a content analysis of Ukrainian-language wartime publications (1941–1944), which are directly or indirectly related to the topic of the study and were published in the Galicia district. The following aspects were clarified: the source-based aspect of the issue related to Nazi propaganda policy and recruitment measures against Ukrainian workers in the Galicia district who worked in Germany; the analysis of a significant range of materials, as a result of which key sources were identified, with the help of which information about the legal status of Ukrainian workers from the Galicia district in Germany can be obtained; the tools for analyzing the source base, which allowed for a more comprehensive and systematic processing of materials related to the use of the Ukrainian population of the Galicia district as a labor resource of Nazi Germany. Further development was made: analysis of source material in the context of studying socio-political phenomena and processes that occurred under the Nazi occupation regime in Galicia, theoretical and individual discussion positions concerning the appropriateness of using the term "Ostarbeiter" in accordance with the analyzed sources regarding Ukrainian workers from the "Galicia" district. The results of the study can be used so that the collected materials, theoretical positions and conclusions contribute to the deepening of modern knowledge of historians in the field of source studies on the history of Ukraine during the Second World War. The results of the study can be used for writing special and generalizing works on source studies, in the preparation and teaching of specialized courses on history in higher education institutions, as well as for improving and expanding museum scientific and educational programs, which ensures their relevance in the modern scientific and educational space. It should be noted that the materials of the dissertation can be used in memorial projects aimed at honoring the memory of victims of forced labor in Ukraine. In addition, these materials can serve as a valuable source for developing scripts for documentary films that popularize knowledge about the tragedy of forced labor and its consequences for the Ukrainian population. An important direction of their application is also participation in the formation of state programs for the preservation of historical heritage, which ensure the systematization and dissemination of knowledge about the crimes of the Nazi regime, contributing to the establishment of historical justice.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Мосора В. Політика мобілізації трудових ресурсів Галичини в роки німецької окупації у працях діаспорних та зарубіжних дослідників. Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2023. № 47. С. 326–333. // категорія Б // URL: <https://mhpi.chnu.edu.ua/mhpi/article/view/84> // DOI: <https://doi.org/10.31861/mhpi2023.47.326-333>
- 2. Мосора В. Трудова мобілізація населення дистрикту Галичина в роки німецької окупації (1941–1944 рр.) (на матеріалах друкованого видання «Воля Покуття»). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. 2024. № 50. С. 41–47. // категорія Б // URL: <http://visnyk-ist.uzhnu.edu.ua/article/view/304826> // DOI: [https://doi.org/10.24144/2523-4498.1\(50\).2024.304826](https://doi.org/10.24144/2523-4498.1(50).2024.304826)
- 3. Мосора В. Опубліковані спогади очевидців подій як джерело до вивчення трудової мобілізації галицького населення до Німеччини у 1941–1944 рр. The International Relations of Ukraine: Scientific Searches and Findings. 2024. № 33. С. 150–165. // категорія Б // URL:

<https://mzu.history.org.ua/index.php/MZU/article/view/402> // DOI:

<https://doi.org/10.15407/mzu2024.33.150>

- 4. Мосора В. Політика вивезення працездатного населення Галичини на примусові роботи до Німеччини у часи німецької окупації краю 1941–1944 рр. в опублікованих спогадах очевидців. Консенсус. 2023. №4 С. 26–42. // категорія Б // URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/79> // DOI: <https://doi.org/10.31110/konsensus/2023-04/026-042>
- 5. Стефанюк Г., Мосора В. Допоміжні акції Українського центрального комітету в справах галицьких робітників у Німеччині. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 6 (36). С. 1567–1578. // категорія Б // URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/25450/25428> // DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6\(36\)-1567-1578](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6(36)-1567-1578)
- 6. Mosora V. The Issue of Labour in Germany in the Galicia district Press: Content Analysis. Studia Historiae Oeconomicae. 2024. № 42(2). S. 197–222. // (Scopus, Web of Science) // URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85212985366?origin=resultslist#> // DOI: <https://doi.org/10.14746/sho.2024.42.2.009>

Наукова (науково-технічна) продукція: матеріали

Соціально-економічна спрямованість: застосування та введення результатів та матеріалів дисертації у науковий обіг з метою поглиблення вивчення та історичної реконструкції проблеми трудової мобілізації українського населення дистрикту «галичина» для забезпечення економічних потреб третього району

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0113U006311

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стефанюк Галина Василівна

2. Galyna V. Stefaniuk

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4143-9146

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стельникович Сергій Володимирович
2. Serhii V. Stelnykovych

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9121-8977

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Комарніцький Олександр Борисович
2. Oleksandr B. Komarnitskyi

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3021-6550

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марущенко Олександр Володимирович
2. Oleksandr V. Marushchenko

Кваліфікація: к.і.н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3391-8291

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Монолатій Іван Сергійович

2. Ivan S. Monolatii

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8963-774X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Борчук Степан Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Борчук Степан Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Савчук Наталія Петрівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна